

Nr 248.

Av herr Nilsson i Karlstad, *angående införande av gemensamma måltidstimmar.*

Sedan lång tid tillbaka är det ett allmänt önskemål bland dem, som bära ansvaret för ett hems skötsel, att man inom samhällets olika arbetsområden skall kunna ena sig om införandet av gemensamma måltidstimmar. Som förhållandena nu gestalta sig, råder ett fullständigt kaos i detta avseende, enär man såväl inom skolorna som inom andra institutioner i statens och det enskilda näringslivets tjänst tillämpar sinsemellan mycket olika tider. Följden bliver den, att man inom de medelstora och stora familjerna ofta måste räkna med att samma måltid infaller på skilda klockslag för samtliga de familjemedlemmar, som äro verksamma utom hemmet. Flerstädes i utlandet har man för länge sedan kommit till rätta med detta problem, men i vårt land väntar det ännu på sin lösning.

För några år sedan lät Sveriges husmodersföreningars riksförbund verkställa en utredning angående de måltidstimmar, som tillämpades av olika institutioner och företag i samhället. Det visade sig härvid, att olika slag av skolor, industriföretag, kontor och ämbetsverk i de flesta fall hade sin egen speciella tid för måltidsrasterna. Tillståndet kunde med skäl karakteriseras som kaotiskt. Ofta rådde dessutom betydande olikheter inom de skilda grupperna av institutioner och företag. Enbart folkskolorna räknade sinsemellan 69 olika variationer, vilka sträckte sig mellan klockslagen 9 och 14.15. Inom kategorien kontor och ämbetsverk funnos 19 olika variationer, och övriga institutioner drogos med lika tilltrasslade förhållanden. Inom handeln funnos överhuvud inga bestämmelser om måltidstimmar.

Denna fullständiga brist på enhetlighet och system leder till att många av våra husmödrar måste utföra ett ytterst betungande dubbelarbete. Den ovan nämnda utredningen kom bl. a. till det nästan otroliga resultatet, att man i övervägande antalet stadshem med uppväxande ungdom måste hålla flera middagar varje dag under pågående termin. I somliga, ingalunda sällsynta fall måste samma måltid dukas fram ända till fyra à fem gånger. Att den arbetsprestation, som utföres i hemmen, måste bliva lidande härpå, ligger i öppen dag. När statsmakterna i dessa dagar synas hysa ett särskilt intresse för de barnrika familjerna med hänsyn till deras betydelse för befolkningsutvecklingen, så må det vara tillåtligt att här peka på en reform, som

i all sin anspråkslöshet skulle lända dessa i sann mening samhällsnyttiga familjer till oskattbar fördel.

Förutom att trevnaden i hemmen undergräves genom bristen på ordning med måltiderna, är detta tillstånd också djupt att beklaga ur rent folkmedicinsk synpunkt. Om födan skall serveras kall eller uppvärmd, och det icke en utan flera gånger, förlorar den avsevärt både i näringsvärde och smaklighet. I läkarkretsar har man med anledning härav börjat agitera för införande av gemensamma måltidstimmar. Bränsle förbrukas jämväl alldeles i onödan, och husmoderns eller hembiträdets arbetstid ger färre möjligheter både till annat gagnande hemarbete och till en välbehövlig själslig förströelse eller rekreation. Det har från sakkunnigt håll beräknats, att de svenska hemmen årligen förlora flera tiotal miljoner kronor genom det kaotiska tillstånd, som råder i berörda avseende, och även om den ekonomiska sidan av saken kanske icke är den viktigaste, synes likväl denna siffra böra stämma till eftertanke.

Det är dock i själva verket långt ifrån ogörligt att få rätsida på problemet och införa en smula system i de nuvarande lösliga förhållandena. Även utanför hemmens egentliga krets råder nämligen ett varmt intresse för saken, och mycket tyder på att myndigheter och andra institutioner gärna skulle vara med om en ändring till det bättre. Det förtjänar i detta sammanhang anmärkas, att läroverksstadgan i bestämmelserna om måltidsraster ger möjlighet till hänsynstagande till måltidstimmar på respektive orter. Inom vissa större industriföretag, t. ex. Aseas verkstäder i Västerås, har man sedan länge tillämpat ett system med fasta och för hela personalen gemensamma måltidstimmar. Men det måste bli överensstämmelse även de olika institutionerna och företagen emellan, och när opinionsbildningen nu synes ha fortskridit så långt, att reformsträvandena kunna räkna på allmän sympati bland allmänheten, är rätta tidpunkten inne för statsmakterna att ingripa. Igångsättandet av en utredning angående de gemensamma måltidstimmarnas införande skulle leda till att frågan bragtes ett stort steg närmare sin lösning.

En sådan utredning behövde varken bli kostsam eller långvarig. Det må här särskilt påpekas, att förhållandena på landsbygden icke ha någon kännning av den nuvarande bristen på enhetlighet beträffande måltidstimmar, utan att uppmärksamheten uteslutande kan riktas på samhällen med mera koncentrerad bebyggelse. Utredningen borde kunna inskränkas till att komplettera tidigare gjorda erfarenheter och peka på de punkter, där statsmakterna och myndigheterna skulle kunna taga initiativet till införandet av en enhetlig och arbetsbesparande ordning. Härmed vore redan mycket vunnet. Skulle de sakkunniga även anse sig kunna föreslå åtgärder, syftande till att få stora delar av det privata näringslivet med på en reform i angiven riktning, så komme härigenom en god och behjärtansvärd sak att för en säkert skäligen ringa penning bliva genomförd.

I anslutning till vad ovan anförts tillåter jag mig sålunda hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om igångsättande av en utredning angående införande av gemensamma måltidstimmar ävensom framläggande för riksdagen av de förslag i ärendet, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 22 januari 1935.

Nils Nilsson
i Karlstad.
